

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nr.1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.

Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscriptele nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Vremuri mai bune?

Soldatul român — admirat!

Arad, 6 August.

Crește numărul surprizelor... Se pare că se întiripează de-abinelea un spirit de justeț și obiectivitate, în cercurile conducătoare ale armatei austro-ungare și în lumea politică maghiară, față de prestațiunile uimitoare ale soldaților români. Stăruiam cu satisfacție asupra acestui lucru zilele trecute și nu putem să nu revenim astăzi când și coloanele ziarului de casă al primministrului ungar, Az Ujság, aduc cu literă pregnantă informații amănunțite despre asalturile extraordinare săvârșite de Români la cucerirea unor fortificații redutabile ale cetății muscălești Ivangorod.

Ni se face astfel o dreptate pe care o așteptam demult, de un an de zile, căci de un an neîntrerupt se însiruiesc în salba gloriei românești faptele de vitejie fără număr ale eroilor noștri, eroi al căror nume a decorat uneori coloanele ziarelor noastre, străine și paginile cărții de aur redactate la Viena se pare de însuș ministerul comun de războiu al monarhiei, — și eroi anonimi și fără decorații, mulți-mulți, pe cari nu-i vom ști niciodată.

In fața acestei reveniri, când ni se recunoaște partea noastră de glorie în operațiunile militare austro-ungare, când se face clar deosebirea etnică a victoriilor, în sufletele românești prinde tot mai viu, mai pregnant, iluzia unor vremuri bune viitoare cari să ofere mediul favorabil desvoltării noastre pe toate terenele vieții publice.

Vom vedea dacă se va continua atitudi-

nea din urmă față de noi. Dacă se va spori numărul celor cari să-și însușiască această atitudine. Dacă da — o repetăm — vom binecuvânta războiul, neam de neamul nostru.

Organul de casă al contelui Tizza, Az Ujság, publică sub titlul „Bravura Românilor noștri la Ivangorod” în numărul dela 5 August următoarea corespondență de extraordinar interes datorită corespondentului său de războiu Emil Szomory, dela cartierul preseii:

„In ziua de 2 August trupele ardelenale generalului Armin Kövess, ce luptă în armata generalului german Woysch cu o bravură fără pereche au respins armatele rusești în cele mai apropiate forturi ale Ivangorodului. E de însemnat că s'a distins regimentul de infanterie Nr. 50 în majoritate compus din Români care și în războaiele anterioare au adus glorie drapelului lor. Rușii au fortificat frontul sud-vestic al Ivangorodului cu opt tranșee treptat, au construit treptele de fortificație la mari adâncimi și cu multă destoinicie tehnică întregindu-le cu teribile impedimente complicate de sârmă în opt linii cari steteau în legătură. Regimentul Nr. 50 întărit și cu alte trupe se apropie de tranșeele avansate și se îngroapă înaintea primelor impedimente de sârmă. In toiul focului violent pregătit de artilerie, talie sârmele, încunjură întâile piedeci, se îngroapă înaintea piedecii a doua. Tot atunci salvele artileriei inundă pe Ruși iar infanteria noastră continuă tăerea gardului de sârmă și cu toată împotrivi-rea viguroasă a Rușilor, ai noștri reușesc să treacă. O întreagă divizie rusească

apără primele tranșee, dar este imposibilitate să oprească Românil noștri ce înaintează bravuros. Timp de zece ceasuri, în cel mai violent foc și cu ajutorul artileriei noastre ce opera excelent ai noștri ajung la ultimele forturi, le iau cu asalt și rupând în lățime de mai mulți kilometri primele întărituri bine construite ale Ivangorodului, capturează o bogată pradă. Mărimea bravurei o dovedește faptul că cucerirea celor dintâi întărituri dela sudvest de Ivangorod ne-a costat o pierdere de 241 oameni dintre cari 200 ușor răniți. Generalii Woysch și Kövess înr'un ordin special de zi au scos în evidență eroismul Românilor noștri ardeleni. Prisonierii ruși mărturisesc că au fost fascinați de faptul cum Românil noștri înaintau cu un calm neclintit în labirintul de piedeci și în cel mai violent foc ca și când ar fi la o manevră și ar da o pildă de urmat cum să se cucerească forturile”.

Din prilejul victoriei dela Ivangorod câștigată de frații noștri ardeleni, în numele senatului și poporul român din comuna Iclodul-mare părintele Dr. Iullu Simon a trimis comandai regimentului de infanterie nr. 50 următoarea telegramă:

Comandai militare a regimentului de inf. nr. 50
Alba-Iulia.

Ne exprimăm admirația față de eroismul neasemănat al regimentului 50, cu care se luptă pentru un viitor mai frumos al neamului nostru.

In numele senatului și poporul român
preotul Dr. Iullan Simon.

Din cartea iubirei.

I.

Dumnezeu, tu, sfânt și mare
Tu, ce răzi în flori și 'n soare,
Tu, ce 'ntinzi pământ și mare,
Tu, ce strălucești în stele,
Tu, ce-ascunzi în scolci mărgel.
Tu, ce duci izvoru'n noapte,
Tu, ce zaci închis în șoapte,
Tu, ce cânti în ciocârlie
Dă-mi din glasul Tău și mie.

...O, azi lumea nu-i frumoasă,
Și pe holde-a morței coasă
A rărit al vieții grâu....
Sânge proaspăt curge 'n râu,
Blestem crește azi în floare,
Parc'un mort privește 'n soare
Și par'că nu-i primăvară
Plânge negru neagra seară.

In păduri cântări nu sună
Și în văi nu-i viață bună.
Nu-i logodnic, nu-i mireasă,
Nimenea nu e acasă.
Numai cânil și bătrânii
Ei păzesc triști alba lună....

Văduvele și orfanii
Stau plângând la neagră poartă
Gândul lor departe-i poartă
Visul lor: fiederă moartă.
...Crește 'n curte bălărie
Poarte-o dracu 'n pălărie....

Bolii-s duși din bățătură
Unde-s caii albi din curte?
Unde-s slugii și păstorii
Unde-s păzitorii morii
Unde-s sădătorii florii?

Unde-s cârciumele pline
De flăcăi și voie bună?
— Azi țiganul nu mai vine
Să aducă plâns pe strună....
Unde-i sărbătoarea muncii,
Strălucirea coapt'-a lunei?

In biserici numai popa
Iși citește liturghia
Și nu cântă ciocârlie
Când pe-altar Hristos învie..

Dumnezeu, tu, sfânt și mare
Tu, ce răzi în flori și 'n soare,
Tu, ce 'ntinzi pământ și mare,
Tu, ce strălucești în stele.
Pune capăt jalei mele,

Și fă lumea iar frumoasă,
Tacă 'n holde-a morței coasă,

Și al vieții grâu să crească
Lacrămile să-l stropească
Zimbetul să-l încălzească
Și când secerișul vine
Să te vad în el pe Tine....

Emil Isac.

Pe Bosfor.

Nimic de făcut în Constantinopol. O zi luminoasă și limpede străbătută de primii fiori încântători ai primăverii, care sosește, anul acesta cu o întârziere de necrezut. Bosforul e vibrant de seducțiuni tot de argint între malurile pline de vile și de chiparoși în transparența cristalină a aerului. Te poartă în mod irezistibil. Poți să sui Bosforul până lângă intrarea în Marea Neagră și să vezi astfel ce se mai întâmplă în partea rușilor.

La podul dela Galata un vapoarăș stă gata. Pare că nu sunt prohibițiuni: se pot lua bilete, nimeni nu zice nimic. La intrarea în mare sunt

In lupta după adevăr.

De Dr. P.

I.

Ultimul număr al revistei germane „Kunstwart” (15 Iulie) aduce la loc de frunte un articol al conducătorului ei, *Ferdinand Avenarius*. Articolul acesta merită să fie cunoscut și din partea publicului românesc, fiindcă reflectează părerea majorității intelectualilor din Germania.

Cine este *Ferdinand Avenarius* nu trebuie să o explicăm mai pe larg publicului nostru. Va fi de ajuns să amintim aici că *Avenarius* este înființatorul și sufletul societății culturale germane „*Dürerbund*”. Despre societatea aceasta s'a scris la noi în diferite rânduri, aducându-i-se laude meritate. Societatea „*Dürerbund*” a ajuns să fie una din cele dintâi societăți culturale, nu numai în Germania, ci pretutindeni unde trăiesc Germani — încât autoritatea societății și autoritatea revistei „*Kunstwart*”, care e condusă în același spirit, este necontestată în opinia publică germană. *Ferdinand Avenarius* care a muncit o viață întreagă ca să poată culege fructele ostentilor sale, — invită în coloanele revistei sale pe scriitorul francez *Romain Rolland* să ia împreună lupta împotriva „urei dintre popoare”, pentru ca războiul acesta groaznic să se termine mai de grabă.

Câteva cuvinte despre *Romain Rolland*. *Rolland* este un scriitor și cugetător francez de seamă. Se bucură de o reputație foarte bună în lumea literelor. Una din operele sale principale este un roman în patru părți, intitulat „*Jean Christophe*”. În romanul acesta cultural, care este un „*Entwicklungsroman*”, un roman care descrie evoluția unui erou, din copilărie, începând, descrie *R. Rolland* lupta între cultura franceză și germană și face apologia unei îmbinări raționale a acestor două culturi. *Rolland* și-a petrecut anii copilăriei în Germania, încât a fost în stare să studieze cultura germană, dela isvor. Firește, romanul acesta a apărut mult înaintea războiului actual.

R. Rolland a scris de atunci încoace și

alte lucrări. Pe lângă unele „scrisori deschise” și pe lângă unele articole, cari nu sunt nici ele lipsite de elanul patriotic francez, a mai scris *R. R.* și alte articole, în cari protestează împotriva șovinismului, vină acest șovinism de ori și unde.

În urma acestor articole — se adresează acum *Avenarius* scriitorului francez de talent.

Problemele, pe cari le discută *Avenarius* și pe cari vrea să le discute pe îndelete și cu *Romain Rolland*, sunt cât se poate de interesante și pentru noi. Nu numai interesante, ci chiar *vitale*.

Ar fi bine ca presa noastră și cea din România să dea atenția cuvenită acestui schimb de vederi între două spirite de elită și să urmărească întrebările și răspunsurile acestea, făcând propagandă pentru ele.

Nu știm ce va răspunde *R. Rolland*, dar suntem siguri că răspunsul său nu va fi identic cu șovinismul dus la paroxism, șovinism de care n'a fost scutit nici chiar un epicurean ca *Anatole France*.

Ghestiunea polonă.

Directorul ziarului „*La Politique*”, organ conservator bucureștean, primește această scrisoare a unui polonez pe care o traducem pentru actualitatea ce-o are:

După luarea *Lembergului* la care au contribuit în mare măsură vitezele regimente românești ale *Transilvaniei*, ghestiunea Galiției orientale a pierdut mult din actualitate. Și totuși presa pariziană continuă să proclame dreptul legitim al imperiului rusesc asupra acestei țări care este esențial poloneză și stăruie să sancționeze acest proiect de o nouă dismembrare a Poloniei.

Între altele iată părerea dlui *Henri Mazel* în ultimul număr din *Mercur de France*: „Nu *Lembergul* o privește pe națiunea polonă ci *Danzigul*. Dacă sunt situații delicate ca cea a *Lembergului*, oraș polonez în majoritate, se poate conta la loialitatea *Tarului* și la bunăvoința *Rușilor* pentru a le tranșa în chip fericit”.

Ori poate noi, în tot timpul cât Galiția orientală a fost cucerită de armata moscovită noi n'am putut observa bunăvoința petru a se

aplica fidel manifestele marelui duce *Nicolae Nicolaevici*, promițând unirea și autonomia tuturor teritoriilor ale vechei Poloniei.

Dimpotrivă, scoaterea limbei polone din școli și din administrație, înlocuirea funcționarilor poloni în toate branșele administrației publice prin ruși, casarea instituțiilor autonome ca de pildă consiliile municipale și comitatense, o vie propagandă pentru a „converti” pe catolicii uniți (*Rutenii*) la religia ortodoxă: iată procedeele întrebunțate într-o provincie care face parte din Polonia dela 1340, apărată de Poloni contrar *Turcilor* și *Tătarilor* timp de patru secole, civilizată prin Poloni și locuită și astăzi de mai bine de un milion și jumătate de Poloni.

Pentru a-și justifica regimul rusificator *Rușii* pretind că au drepturi istorice asupra țărilor cucerite de strămoșii lor. Cercetarea faptelor dovedește inexactitatea acestor aserțiuni. Li se poate răspunde că Galiția orientală înainte de unirea sa cu Polonia făcută în virtutea succesiunii ereditare și cu consentimentul poporului adecă cu „*boyarzii*”, niciodată n'a aparținut marilor duci de *Moscova* și n'a atârnat de ei politicește.

Marchizul de Noailles, diplomat eminent și istorician apreciat aminteste cu dreptate în cartea sa („*La Pologne et ses frontières*”, nouvelle edition de 1915, p. 68) tratatul de *Polanov* (1634) încheiat între *Ludovic al IV-lea*, regele Poloniei și *Mihail al III-lea Federovici* mare duce și țar de *Moscova*; prin acest tratat întâiul dintre *Romanovi* a declarat că recunoaște a nu avea nici un drept asupra *Rutenilor* cari „aparțin *ab antiquo* Poloniei”.

În sfârșit nu este fără interes citația declarației datorită *Ecaterinei a II-a*, în 1764, prin ambasadorul său:

On redoute souvent ce qui n'est pas à redouter et c'est ainsi que l'on a cru voir un danger dans ce titre: Impératrice de toutes les Russies. Afin que tous connaissent et voient l'esprit d'équité et les dispositions bienveillantes de l'Impératrice de toutes les Russies envers la sérénissime République de Pologne et le grand-duc de Lithuanie, qu'il soit dit une fois pour toutes, que sa Majesté Impériale notre Auguste souveraine, en prenant le titre de l'Impératrice de toutes les Russies n'entend s'arroger aucun droit soit pour elle-même, soit pour ses successeurs, soit pour son empire; sur les pays et les terres qui, sous le nom de Russies ou Ruthènes, appartiennent à la Pologne et au grand-duc de Lithuanie. (...nu vrea să-și aroge nici un drept — fie pentru ea, pentru succesorii sau pentru imperiul său — asupra țărilor și provinciilor cari, locuite de *Ruși* și *Ruteni*, aparțin Poloniei sau marelui ducat al Litvaniei).

mine, e adevărat, dar de vreme vapoarașul pleacă și-și face serviciul...

Ne imbarcăm. O să putem vedea și unde se află o parte din flota turcească, aceia care păzește intrarea Mării Negre. Și vom putea vedea, asemenea, pe faimosul *Goeben*, despre care s'a vorbit atâta și asupra convalescenței căruia, după rănilor primite în operațiunile în contra *Rușilor*, nu sunt știri precise. Fratele său *Breslau*, este ancorat aci în Cornul de Aur, între câteva canoaniere turcești, și nemurimata flotilă de pânze blocate de război, și câteva vapoare mari germane cari s'au refugiat la timp în portul amic. Echipajele celor două crucișetoare germane cari au tras primele focuri de tun în războiul Turciei, cari au tras în contra torpedierelor ruse din Marea Neagră și în contra portului *Odesa* și *Novorossik*, când Turcia nu era încă în război, s'au turcit dintr'un moment într'altul, împreună cu navele lor.

Goeben și *Breslau* au înlocuit cele trei culori germane cu semiluna și steaua, albe în câmp roșu, iar echipajele și-au pus fes în loc de beretă: și fac parte din flota otomană. *Goeben* avea pe bord pe amiralul *Luchov*, și *Luchov* a fost făcut comandantul forțelor de mare ale imperiului.

Navigațiunea în Bosfor este foarte redusă: viața tumultoasă de mai înainte este paralizată. Vapoarașul se depărtează de podul dela *Galata*, acostează la malurile Europei, face câteva

opriri în micile stații de pe malul opus al Asiei, ajunge la *Besciktase*, trece pe dinaintea minuneii albe a palatului imperial dela *Cerogan*, se oprește la *Ortakeny*, înșesat de israeliți, la *Karuceșme*, pitulat în fundul unui golfuleț adăpostit de un deal, trece pe la *Arnăutoșme*, vibrează puțin la faimoasa cotitură *Akidi Burnu* la capul Curentului se oprește la *Bebek* renumit pentru vilele englezilor și ale americanilor din *Pera*, și pentru cimitirul sacru al primilor musulmani cari au trecut în Europa cu *Mahomet II*, intră în strămtoraarea păzită pe amândouă laturile de cele două fortărețe *Rumeli Hissar* și *Anadoli Hissar* și trece prin *Stenia* și *Therapia*, desperată când se gândește la viitoarea stagiune de vară, care e toată viața ei, mai trece prin alte multe, halte de unde ia și lasă puținii pasageri.

Nu prea e poftă de mișcare în momentele astea la *Constantinopol*, și nici parale de cheltuit. Vapoarașul duce câțiva ofițeri și mulți subofițeri pe cari îi depune aici și colo în satele *Bosforului*, unde se află cazărmi sau unde s'au improvizat cazărmi în câte un palat vechiu, în vre-un oțel sau vre-o moschee. Și la *Constantinopol* multe moschee servă să adăpostească soldați, în special soldați din Asia din nouile recrutări. Este aproape cu neputință în vremea aceasta să te plimbi prin oraș și să vizitezi monumentele: moscheele, grădinile *Seraiului*, incinta celor Șapte Turnuri sunt înșesate de soldați. *Oprii*; o sentinelă la intrare face un

semn care vrea să zică: Nu se trece. Inutil să mai stai de vorbă. Nu dobândești nimic. Aci, dealungul *Bosforului* și același lucru. Din când în când, pe câte o esplanadă a malului european, sunt așezate parcuri de artilerie: șire de tunuri ușoare, chesoane de material. Se lucrează la întărirea bateriilor mobile.

La *Stenia*, în micul port care a primit de atâtea ori flotele cari veneau să amenințe *Bizanțul*, sunt ancorate câteva canoaniere turcești. Și se află printre dânsele, mare și cenușiu și masiv *Goeben* în reparație. S'a lovit de trei ori pe rând de trei mine, cari i-au stricat carena și o coastă, și i-au atins și timonul. *Cheresteaua* lui robustă a rezistat la câteva trele exploziuni, dar stricăciunile sunt destul de grave și reparația nu se poate face așa repede; Germanii și Turcii regretă că frumoasa navă nu poate relua marea mai curând. Oglinda de apă între *Buyukdere* și cele două *Kavak* din Asia și din Europa este brăzdată de nave de război de tip ușor care încrucișează încet.

Ne aflăm la 25 de km. de capitală, la ultima strămtoraare către Marea Neagră, întărită în toate vremurile, purtând încă pe amândouă malurile ruinele castelelor construite de *govezi* și disputate *govezilor* cu violență de *venetieni* și de *bizantini*. Toată această poartă orientală mișună de amintiri. Vapoarașul traversează *Strămtoraarea*; trece la *Kavalkul* *Anatoliei* pe coasta Asiei, dominat de *Muntele Gigantului*.

Donne dans notre palais Impérial, Saint-Pétersbourg, le 29 mai — 9 juin 1794 (Angeberg: Recueil des traités, conventions et actes diplomatiques concernant la Pologne, Paris 1862, p. 24).

Iată ce am vrut să evidențiez din punct de vedere al considerațiilor istorice, în ceea ce privește caracterul național al provinciilor care au constituit vechiul regat al Poloniei.

Dr. St. W.

Trecerea peste Bug.

Tenacitatea proverbială a Românilor. — Bravii pioneri ai sergentului-major Lucața. — „Vin Muscalii”. — Codarcea în activitate. — Infernul. — Rușii sunt înfrânți. — „Excelență! regimentul 33 și-a făcut datoria!”

(Cenzurată).

Câmpul de războiu, 1 August.

Destoinicia și bravura odată recunoscută a unui regiment din partea generalului-șef în toila operațiilor de războiu nu e numai o laudă de valoare platonice ce se eternizează în istoria regimentului, ci totodată e și o grea îndatorire în fața luptelor viitoare. Avusesem presimțirea, — când la parada din 18 Iulie după decorarea soldaților români, generalul Trollmann în cuvântul său plin de recunoștință rosti la sfârșit salutul „Gott bleibe mit dem Regiment 33” — că feciorii români vor fi trimiși în zilele viitoare în focul cel mai crâncen, având să învingă imense greutăți cu tenacitatea lor proverbială, spre gloria neamului nostru. Nu peste mult sosi porunca: regimentul trece spre nord pe un alt câmp de operațiuni. Misiunea (Aufgabe) specială: de a trece întâiașdată peste Bug.

Ajuns regimentul pe noul teren de luptă, ofițerii deslușesc cu ochiurile conturile unui orașel, iar spre nord curge Bugul. Dincolo, peste apă, sunt tranșeele dușmanului. Dincoace de apă un regiment din Boemia și trupe de vânători formează linia de apărare. Când sosi regimentul românesc ei trec îndărăt în rezervă, iar regimentul 33 ocupă tranșeele din linia dintâi aproape de apă. Schimbul de trupe a decurs în liniște — dușmanul nu-l observase. Se lansează: la noapte trecem peste apă și atacăm dușmanul. Sergentul-major român Lucața din Curtici cu pionerii lui Ion Cristu din Obârșă, Ștefan Cheveresan din Tornia, Pavel Vuculescu din Șoimuș și ceilalți tovarăși-pioneri trec înainte la mal să facă cu uneltele lor podul peste Bug. Dușmanul observă mișcarea — tunurile rusești dau salve de granate. Pionerii se retrag. Artileria noastră vine în ajutorul pionerilor, — varsă foc de oșel asupra tranșeelelor rusești. Cum se face liniște pionerii se reîntorc și zidesc grăbit mai departe podul.

Jocul se repetă, detunăturile nu mai conținesc, granatele rusești aruncă bulgării de pământ și fășii de apă în aer, ce cad ca ploaia asupra pionerilor. În sfârșit podul e gata, iar câțiva pioneri

Cerul s'a făcut cenușiu, aerul este rece: pare că dela Marea Neagră vine asupra caldei și auritei primăveri a Orientului suflarea înghețată al tuturor irenurilor din Rusia. Pe linia rece a orizontului, în marea deschisă, se ridică ușoare coloane de fum. Sunt navele care încrucisează la intrare. Și dela această barieră, cele două maluri întărite se largesc și dispar în ceața albăstruie a depărtării, ducând de aci amănințarea celor două baterii Magiar Kalessi și Deli Tabia. Vaporasul trece încet în mijlocul năvilor de războiu — marinarii turci stau drept pe punte și se privesc — și se opresc pe coasta Asiei la Kavak. Satul anatolit sclipește de soldați și de ofițeri și e întesat de artilerie. Urmărim de pe punte mișcarea acestei mulțimi de soldați printre grupurile impasibile de barcații și de pescari oprți pe mal. Doi jandarmi se suie și ne întrebă ce căutăm acolo, ne cer hârtiile și ne duc pe uscat. Am înțeles: am trecut pe o zonă oprită.

Cor. della Sera.

zac deja pe târgile sanitarilor cu rănile bandajate sub grija medicilor trupei. Se inserase. Soldații regimentului trec în focul dușmanului, ajutați de artileria noastră, ce trimite neconținut șrapnele asupra pozițiilor dușmane, — unul după altul pe podul improvizat peste Bug. Pe care l'a nimerit glonțul în vremea trecerii peste apă, acela își pierde echilibrul și cade în apă cu rana sângerândă. Nu-i vreme și mijloc de a-l scăpa — mor acolo în apă moarte de erou. Focul concentric al tunurilor noastre, din dreapta, din stânga, din dos, apoi câteva salve ale tunurilor uriașe de calibru 30 și jum. cm. îi silesc pe Ruși să se retragă vre-o 2 klm. Ai noștri, răriți, dar trecuți dincolo de apă la vre-o 300 pași își sapă tranșee.

Ziua următoare e liniște — dușmanul se pregătește de atac, cu intențiunea să împingă îndărăt regimentul 33 în apă, iar ai noștri lucră febril la piedeci duble de sârmă. La noapte sârmă o să le aperse viața.

Prima noapte trecuți — peste Bug. Se lansează ordinul, să nu doarmă nimeni! Posturile să fie treze! Toți simt că se apropie un moment critic. Muscalii vor să recucerească poziția lor de mai nainte. Deodată un strigăt în noapte, postul avizează: „Feciorii vin Muscalii, trageți în ei!” Ca un fulger soldații iau arma și descarcă nebuște, — cei dela reflectoare varsă lumină electrică asupra terenului de luptă, se deslușesc nenumărate uniforme muscălești, ce se apropie, comandantii batalioanelor, adjutanții aleargă la telefoanele din tranșee: „Hallo, baterie 3, dușmanul vine din dreapta, distanță circa 400 metri, începeți numai decât”. — „Hallo! baterie 6 din stânga... începeți”. Răpălese mitralierele, locotenentul Codarcea injură. — Gloantele fâșăie des. Se deslănțuie un sgomot infernal, un foc îngrozitor, tunurile trimit granatele ucigătoare, șrapnelurile fâșăie peste cap, artileria rusească răspunde.

Munca mea se începe după atac. În aceste clipe stau pe gânduri proptit lângă un perete ce mă apără de focul infanteriei: iată infernul zilelor noastre. Scheletul cu coasa morții în mână își întinde aripile fantastice și — seceră din belșug. Focul durează ore întregi. Muscalii ce se apropiară cad morți grămadă, nu pot rezista, cei ce scăpară cu viața, se retrag în tranșeele lor, de unde porniră.

Adjutantul regimentului anunță generalului care stătuse în toată vremea luptei iritat la telefon: „Excelență, regimentul 33 și-a făcut datoria. Înaintea tranșeelelor noastre zac în grămadă Rușii morți”. Generalul răspunde voios: „Bravo, dreiunddreissig!”

Se face ziuă. Se începe munca sanitarilor. Liniștea se instăpânește din nou peste țintul întreg. Dintr'o curte părăsită al unui sat prăbușit se aude cântecul de dimineață al unui cocoș.

Cerdaș.

Scrisori din Bulgaria.

Cauzele pentru care înțelegerea întârzie ou răspunsul la cererile Bulgariei. — Pretextele și adevăratele motive. — Ce scriu Bulgarii despre România. — Conferințele bulgaro-române dela Roma.

— Corespondență particulară. —

Sofia, 3 August.

„Balkanska Posta” scrie:

„Asupra cauzelor care întârzie răspunsul puterilor la nota dată de guvernul bulgar la 2 Iunie, în cercurile guvernamentale superioare predomină următoarea convingere:

1. Răspunsul întârzie din cauză că Serbia rezistă și nu consimte ca nici chiar acel teritor care în convențiunea aliaților din 1912 fusese recunoscut ca indiscutabil bulgar, să fie dat Bulgariei.

2. Marile puteri din quadrupla înțelegere sunt ocupate cu un șir de alte chestiuni, și nu se grăbesc de a accelera tratativele cu Bulgaria fiindcă nu s'au putut înțelege între dănsese asupra unor combinații viitoare.

3. Unele puteri nu sunt încă dispuse de a insista energic pentru cedarea Macedoniei Bulgariei socotind, că în astfel de caz Bulgaria se va mări într'atâta și ar deveni un stat atât de puternic în Balcani încât ar amenința pretențiile lor asupra strămtorilor.

În cercurile cari au însă legături cu legațiunile statelor din înțelegere se afirmă că nu sunt astea adevăratele pricini pentru întârzierea răspunsului, dar următoarele:

1. Că nota dela 2 Iunie v. a dat să înțeleagă reprezentanților cămă cabinetul dlui Radoslavoff, nu are intențiuni serioase de a se înțelege cu puterile înțelegerii.

2. Că tratativele cari se duc nu sunt făcute în secret deplin și că asupra lor întodeauna și foarte repede au fost puși în curent reprezentanții puterilor centrale.

Deci aceste propuneri ale cercurilor opozante sunt fondate sau nu, certifică declarațiile dlui Radoslavoff, ale dlui Peschoff, ministru de instrucție și ale dlui Popoff, ministru de justiție cari, față de diplomați și jurnaliști, au subliniat că Bulgaria va merge cu acea grupare care l-ar da Macedonia’.

„Dnevnik” dela 7. c. scrie:

„Un publicist sosit de curând din România, descrie situația de acolo ca desăvârșit de nefavorabilă pentru intențiunile înțelegerii.

Românii n'au absolut nici o dorință de a se bate și a se expune la sacrificiile și riscurile inevitabile în asemenea împrejurări. Nici o tratativă nu se duce actualmente cu înțelegerea. Din contră se vede oarecare dispoziție de a se da ascultare la propozițiile făcute de puterile centrale.

România își făcuse planul, ca în cazul unei ofensive cu succes a Austro-Ungarilor în Basarabia, armatele române să intre după cele austro-ungare și după ce ar ocupa oarecari puncte strategice să înceapă să trateze cu Austro-Ungaria.

Acest plan de ușoare izbânzi nu s'a putut îndeplini din cauza întorsăturilor operațiilor militare pe frontul Basarabiei. Afară de asta, teama pericolului bulgar urmărește necurmat România. În astfel de circumstanțe, temerea de Bulgaria pe de-o parte și pe de alta dorința de a câștiga mult cu puține jertfe ca în 1913, împinge pe Români de a prefera să păstreze o neutralitate de expectativă pe un timp nedeterminat încă”.

Ziarele comentează conferințele ce au loc la Roma între d. Stancioff reprezentantul bulgar de acolo și cel român.

Aceste conferințe vor avea loc după insistența dlui Stancioff care ar fi consimțit, ca tratativele despre un acord româno-bulgar să se transfere la Roma, loc care se află departe de greaua atmosferă bucureșteană.

Până acuma însă nu s'ar fi ajuns la nici un rezultat real.

Ar fi avut loc și o întrevedere cu d. Sonino.

St.

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 5 August. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rusec: Șirul de succese, repurtate de aliați, dela lupta dată în Mai lângă Dunaieț, în Galizia, Polonia de sud și nord și în provinciile dela Marea Baltică, a fost încoronat cu ocuparea Ivangorodului și Varșoviei.

Ieri, trupele noastre au ocupat Ivangorodul, iar azi trupele germane ale armatei printului Leopold de Bavaria au intrat în capitala Poloniei rusești.

Între Vistula și Bug aliații găsindu-se mereu în lupte de urmărire, înaintează în direcția spre nord. Cavaleria austro-ungară a ajuns la Ustlug, iar cavaleria germană la Vhadimir-Wolynskij. Dealtminteri situația nu s'a schimbat.

Pe frontul italian: Pe frontul din Tirol s'au desfășurat lupte mai mari numai în regiunea Kreuzberg. Atacul mai multor batalioane din regimentul de infanterie italian Nr. 92, pornit împotriva Alpului la nordost dela Monte Croce, s'a prăbușit în mod sângeros. Un batalion al dușmanului a voit după amezzi să le ușureze acestor batalioane situația, încercând un atac de surprindere împotriva pozițiunii Seikofel (nemijlocit la nord de Monte Croce). După o scurtă luptă am respins și acest atac, având ei cam la o sută morți. Au căzut comandantul batalionului și mai mulți ofițeri ai batalionului. Perderile noastre în aceste lupte au fost minime.

În circumscripția Goriziei Italianii au început de ieri dela amezzi iarăș să bombardeze foarte violent poziția noastră de pe platoul Doberdo. Infanteria inamică, când a voit să avanseze atacând, din Sagrado și teritoriul la sud de Sdraussina, a fost pusă de artileria noastră. În celelalte fronturi nici un eveniment de însemnătate.

Berlin, 5 August. ← Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: In Vosgi, pe Lingenkopf și de aci la sud iarăș a reînviat lupta.

Pe frontul oriental: In Curlanda, în Samogitia, cavaleria noastră a alungat cavaleria rusească la Genaize, mai departe la Irshi și Onikechty. Cu acest prilej și în luptele ce s'au dat la est dela Poniewiet, am făcut prizonieri ieri și alaltăieri 2225 Ruși, între cari 2 ofițeri.

Armatele generalilor Scholtz și Gallwitz găsindu-se în lupte violente înaintează spre șoseaua Lomza—Ostrow—Wiskowi. Contraatacurile desperate dar curajoase întreprinse de Ruși de ambele părți de șoseaua Ostrow-Rozan au fost zădarnice. Am făcut prizonieri 22 ofițeri, 1840 soldați și am capturat 17 mitraliere.

Armata prințului bavarez Leopold, ieri și azi noapte a s'apart și a ocupat hrâul exterior și interior al forturilor dela Varșovia, unde ariergardele rusești au mai opus rezistență riguroasă. Trupele noastre au ocupat azi înainte de ameză Varșovia.

Pe frontul sud-oriental: La Ivangorod și la nord de oraș situația e neochimbată. Intre Vistula superioară și Bug continuăm urmărirea. La est de Bug cavaleria germană a intrat în Vladimir-Wolysky.

(Notă. Genaire și Irshi se află cam 60 chilometri la nordost, iar Onikechty 50 chilometri la sud-est dela Poniewiet.)

Aliații ocupă insula Mytilene.

Paris. — *Anglia a comunicat oficial Greciei că aliații s'au hotărât să ocupe insula Mytilene, din motive militare.*

România nu poate ceda cadrilaterul Bulgariei.

Niș. — *Ziarul sârb „Politica” ocupându-se de svonorile lansate în străinătate, cumcă între România și Bulgaria ar fi intervenit o înțelegere și că guvernul din București este dispus a retroceda cadrilaterul Bulgariei, după ce arată că acest svon nu poate corespunde realității, scrie următoarele:*

— „România nu poate să renunțe sub nici un motiv, la granița strategică Turtucaia-Balcic, obținută în 1913, aceasta însemnând că renunță definitiv la apărarea Dobrogei, ceea ce nu se poate concepe”.

Eliberarea mărfurilor grecești sechestrare.

Atena. — Tribunalul prăzilor la Malta, s'a declarat în favoarea eliberării mărfurilor aparținând supușilor greci și cari erau sechestrare pe bordul vaporului „Callymnos”.

Acelaș tribunal studiază actualmente chestiunea celorlalte încărcături. Se speră că sentința lui va fi și de data aceasta favorabilă.

Diferite.

— „Petit Parisien” anunță din Roma: Proiectul de a da ajutor aliaților la Dardanele întâmpină tot mai multă aprobare din partea cercurilor militare italiene. Dominează în aceste cercuri părerea, că Italia nu are lipsă de întregă forța sa armată, pentru ca să continue victorioasă campania împotriva Austro-Ungariei.

— Luni a avut loc în Sofia între ministrul român Derussi și primul ministru bulgar Radoslavoff o conferință, mai lungă discutând asupra chestiilor pendente dintre România și Bulgaria.

— „New-York Herald” anunță în edițiunea sa din Paris că la București și Sofia au sosit plenipotențiarul extraordinar al Angliei, Franței, Italiei și Rusiei, cari vor prezenta guvernului român și bulgar o nouă propunere din partea antantei.

— După cum se anunță din Mytilene, aliații văzând că acțiunea lor împotriva peninsulei Gallipoli nu duce la nici un rezultat, proiectează un mare atac împotriva fortificațiilor turcești de pe țărmul Asiei mici, din fața insulei Mytilene.

— „Südslavische Korrespondenz” e informat din Atena, că aliații au început să lucre la Sedil Bahr, în partea apuseană al peninsulei Gallipoli, la un port, care va fi în curând gata și va servi ca bază pentru acțiunile flotei aliate.

INFORMAȚIUNI

Arad, 6 August 1915.

Un monstruos proces de tradare de patrie. La tribunalul din Seghedin este în curs un monstruos proces de tradare de patrie. Din ziarele maghiare scoatem următoarele informații:

Acuzați sunt: *Vasile Staity*, profesor de pedagogie din Zombor, *Cheorghe Petrovici*, *Borivoj Petrovici*, *Ivan Vasily*, *Lazar Jelecici* elevi de pedagogie, *Milan Culjancici*, *Dușan Paici* și *Savco Thirtyi* învățători, *Grigorie Mijcovic* profesor de gimnastică din Neoplanta, *Milan Cassamin*, *Aron Jacoblevici* elevi gimnaziali și studentul universitar *Milutin Simity*.

Acuzatul principal este *Vasile Staity*, căruia i-a reușit pe colegii săi să-i pună în legătură cu marea mișcare sârbească, i-a trecut în Serbia, cutreerând Belgradul, Nișul, Valjevo, Arangelovaț, și au luat parte la o mare întrunire politică sârbească. În Serbia i-a recomandat generalului de divizie *Milan Pribicevici* și mai multor ofițeri sârbi cari i-au instruit la manevre cu tunuri și pe ei i-a însărcinat, în cazul unei invazii sârbești în Ungaria să răscole populația sârbească de sud. Toți s'au înscris printre membrii societății iredentiste *Narodna Odbrana*, unii chiar și printre membrii societăților de comitagii. Nu după mult s'a întâmplat tragedia dela Serajevo căreia i-a urmat războiul, mai mulți au intrat sub arme și îmbrăcați militărește s'au prezintat acum în fața tribunalului. *Pavel Terzin*, directorul institutului pedagogic din Zombor a declarat că *Staity* a educat pe elevi totdeauna în spirit liberal, a redactat și o foaie sârbească, și s'a văzut constrâns să interzică elevilor cetirea ei. Toți acuzații neagă că ar fi intrat membrii ai soc. „Narod. Obrana”. Martorii însă toți fac depoziii împotriva lor. După director au fost ascultați 10 studenți cari au spus că participarea la adunarea politică sârbească n'au plănuit-o împreună. Un student a recunoscut că înainte de Paști au primit scrisori dela studenții bălgrădeni care-i invitau să plece la *Rigomezó*, locul adunării. *Staity* a căutat să se apere zicând că nu stă în legătură călătoria sa la Belgrad cu excursia de mai târziu. Fiind invitat de un soldat a călătorit la Belgrad unde din întâmplare a convenit cu studenți sârbi cari l'au informat că pentru *Rigomezó* stau trenurile gratuit la dispoziție, deci ar fi bine să participe și studenții din Zombor. Sentința încă nu s'a dat.

38 care cu metal pentru armată. Alaltăieri, cantitatea metalului dăruit de locuitorii Aradului, a sosit la 38 care. La acest rezultat strălucit se mai adaugă și clopotele dăruite de comuna bisericască reformată din *Kisperegh*, care a încunostiințat ieri comanda pieții din Arad despre această hotărâre patriotică a sa.

Contrabanda de războiu. După știri din New-York, s'ar fi descoperit la San Francisco o mare organizație de contrabandă, cu scop de a aproviziona submarinele din Pacific. 11 mari societăți sunt implicate în această afacere. Poliția a arestat foarte mulți complici. Vaporul „*Sacramento*”, sub pavilion american, era întrebuințat ca să ducă proviziunile submarinelor.

Un ministru englez asupra duratei războiului. *Se află din Londra că d. Hondorson, ministrul instrucțiunii publice, ar fi declarat că după toate prevederile conflictul internațional va ține încă mult timp.*

O nouă misiune sanitară rusă în Serbia. *Dna Hartwig, soția fostului ministru plenipotențiar al Rusiei la Belgrad, a sosit alaltăieri dimineața în Iași, venind din Niș. D-sa a plecat la Petrograd ca să-și recruteze o nouă misiune sanitară pentru „Crucea Roșie” sârbească.*

Canada colectează pentru fabricarea de arme. Ministerul de războiu al Canadei a anunțat ministerului pentru munițiuni englez, că în Canada s'au pornit colecte pentru fabricarea de mitraliere. În 3 săptămâni s'au colectat 200,000 fonți șterlingi (4,800,000 cor.)

Ultima oră.

ROMÂNIA NU DECLARĂ RĂZBOI.

Berlin. — „*Kölnische Zeitung*” primește din București: *Știrea ziarelor italiene că e iminentă declararea războiului din partea României puterilor centrale e pură invenție. Intervenția României de partea triplei antante — scrie ziarul din Köln — acum e și mai neprobabilă decât ori când.*

SERBIA NU CEDEAZĂ NIMIC BULGARIEI.

Niș. — Demersurile Rusiei pentru a determina guvernul sârb să cedeze Bulgariei o parte din Macedonia, s'au repetat din nou acum câteva zile, dând un complot fiasco.

În vederea repetării acestor demersuri, a sosit aci în afară de principele *Trubetzkoj*, întors de curând dela Petrograd cu noul instrucțiune, și d. *Savinschl*, ministrul plenipotențiar rus la Sofia, care avea însărcinarea să comunice primului ministru sârb, condițiunile minimele sub care Bulgaria ar fi dispusă, să accepte o înțelegere.

În întrevederile avute cu d. *Nicolae Pascl*, diplomații ruși și-au putut face însă convingerea, că înțelegerea urmărită, e imposibil de realizat, Serbia refuzând cu tenacitate să cedeze ceva Bulgariei înainte de terminarea războiului.

Ceva mai mult, d. *Pascl* a declarat că nici după războiu, Serbia nu poate ceda decât maximum Istip și Coceana, iar nicidecum întreaga Macedonia, cum cere Bulgaria.

În urma acestui eșec, d. *Savinschl* s'a reintors la Sofia, așa după cum a venit.

RUȘII CEDEAZĂ NOWOGEORGIEVSK.

Copenhaga. — „*Rieci*” pregătește opinia publică rusească la iminenta cedare a *Nowogeorgievskului*. Din cetate au fost duse toate tunurile grele.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

„ARDELEANA”

INST. DE CREDIT ȘI DE ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII ORĂȘTIE.

AVIZ.

La institutul nostru află aplicare imediat doi practicanți cu praxă bună de bancă; salar lunar până la 150 cor. Reflectanții să-și înainteze documentele, prin cari dovedesc praxa de bancă, iar în cerere să amintească, că întru cât stau sub deobligământul militar.

Orăștie-Szászváros, la 28 Iulie 1915.

A 2476—2

Diracțiunea.

PRIMESC

școlari în cvartir și vipt, în Arad. Văd. I. Inco Világos. I. 2481—2

ANUNȚ.

Se caută în Arad o casă onestă, la o văduvă bătrână, fără copii, care ar primi 2 ori mai mulți teologi în vipt. De ale culinei, alimente etc., s'ar aduce eventual de acasă. Adresa la administrație. Vu 2480—3

SALAMĂ EXCELENTĂ în pachete de câte 5 klgr., per klgr. 5 cor. 20 fil., cu ramburs expediază **Friedman Herman**, fabrică de salamă, Szatmár. (Fi 2477—2)

ANUNȚ.

Caut UN PRACTICANT sau PRACTICANTĂ cu maturitate în farmacia din Szászváros (Orăștie).

Cornel Demeter, farmacist.

(De 2474—4).